

KISA METNLERDE DİLSEL YÖNLENDİRMELER BULMAYA YÖNELİK DERS UYGULAMASI

Umut BALCI*
Nihat YAVUZ**

ÖZET

Yönlendirme, toplumu belli bir yöne ve davranışa yöneltmede kullanılan bir tekniktir. Gazete, televizyon ve günlük karışık sohbetler olmak üzere hemen her alanda ortaya çıkan yönlendirmeye birçok edebî türde olduğu gibi kısa metinlerde de rastlanmaktadır. Kısa öykü ve okuma öyküleri yazarları, gerek kendi ideolojik bakış açılarını benimsetmek, gerekse toplumsal davranışları, yöneticilerin tutumlarını eleştirmek amacıyla bu metinleri bir araç olarak kullanımları ve okuyucu üzerinde bir etki bırakmaya çalışımlardır. Bu çalışmada Alman yazar Wolfgang Borchert'in "Okuma Kitabı Öyküleri" adlı eserinden bir öykü üzerinde durulacak ve öykünün içerdiği dilsel yönlendirmelerin öğrenciler tarafından bulunmasına yönelik uygulamalı bir ders taslağı üzerinde çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yönlendirme, Yönlendirme teknikleri, Kısa metinler, Yabancı dil eğitimi.

A CLASSROOM IMPLEMENTATION TO FIND OUT THE LINGUISTIC MANIPULATIONS IN THE SHORT TEXT

ABSTRACT

Manipulation is a technique to be used directing society towards a particular thing and behaviour. This is a very common implication particularly in daily newspapers, daily speech, and also many kinds of literary works; this is therefore available within the short texts. This technique has been used as a tool by short story and reading storywriters in order to convey their ideological opinion to criticise society's behaviour and decision makers' attitude, and also to leave impact on

---

* Araştırma Görevlisi Doktor, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı, balci_u@yahoo.de

** Yardımcı Doçent Doktor, Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı, nyavuz@cu.edu.tr

readers. This study focused on a story entitled “Lesebuchgeschichten” written by Wolfgang Borchert who is a German author, and attempted to develop a classroom implementation draft based on evaluation of linguistic manipulation in the stories according to students’ opinions.

Key Words: *Manipulation, Manipulation technique, Short texts, Language education.*

1. G R

Yönlendirme, sözlü ve yazılı hemen bütün ifadelerde ortaya çıkabilen bir ikna çabasıdır. Yazarlardan politikacılara kadar birçok kişi topluma bir dü ünceyi benimsetmek amacıyla dilin etkili kullanımından yararlanmış ve hedeflerine ulaşmak için yönlendirme yöntemlerini kullanmışlardır.

Yönlendirme farklı eklerde ortaya çıkan bir durumdur. Biz burada kısaca söylemsel ve sözbilimsel yönlendirmelere de inceleyeceğiz. Söylemsel yönlendirmenin ne şekilde ortaya çıktığını belirlemek için öncelikle “dil” ile “söz” arasındaki ilişkinin ve aradaki farkların belirlenmesi gerekir. Söylem, dilin parçacıklarının (sözler) bir araya getirilmesiyle oluşan ifade bütünü ve “söz”ün etkin kullanımı olarak değerlendirilir (Yavuz, 2003: 26). Dili oluşturan parçacıkların bir araya gelmesiyle, bunları bir araya getiren kişinin anlattığı duruma bakılırsa açısına göre söylem ortaya çıkar. Bu durumda söylem, dilden bağımsız olmayan, fakat dilin sanatsal, etkileyici kullanımı olduğu söylenebilir.

Söylem çözümlemesi bağlamında ele alınan bir metin, metnin oluşturulması, yazarı, yayın organı ve metin türünü ele alan kuramsal bağlam, metnin biçimsel ve anlamsal, yani biçim ve içerik boyutunu ele alan yüzeysel yapısı, metnin bütünlüğü, içsel tutarlılığı, sözbilimsel araçların kullanım ve işlevini ele alan dilsel ve sözbilimsel araçlar, metni yorumlamaya olanak sunan içeriksel ve ideolojik iletiler ve metnin etkisini ön planda tutan yorumlama olarak beşer amada incelenebilir (Yavuz, 2003:28vd). Bu noktada önemli olan, metnin içeriği değil, içeriğin nasıl yansıtıldığıdır. Dilin estetik ve sanatsal kullanımı söylemsel yönlendirmeyi beraberinde getirir. Söylemsel yönlendirmede, metnin oluşturulan biçimsel özelliklerin okuyucuyu nasıl bir algılamaya sürüklediği, okuyucunun düşüncelerini nasıl biçimlendirdiği önem kazanmaktadır.

Sözbilimsel (retorik) yönlendirme türünde ise dilin kullanımı önem taşımaktadır. Karşı tarafı belli bir yöne yöneltmenin temel kuralı, anlatılan konunun iyi bir şekilde gerekçelendirilmesi ve böylece ikna ve inandırmanın daha rahat sağlanmasıdır (Yavuz, 2003: 36). Yönlendirmede kullanılan

tümevarım, tündengelim, stereotipler, moda sözcükler, dilsel düzenlemeler ve e retilemeler önemli sözbilimsel araçlardır (Yavuz, 2003: 36). Konu macının ya da yazarın bu araçları kullanarak dü üncelerini aktarması kar 1 tarafı ikna açısından büyük önem ta ımaktadır.

2. KISA MET NLERDE YÖNLEND RME

Di er bütün edebi türlerde oldu u gibi, kısa metinlerde de sanatsal dil kullanımıyla okuyucunun farklı olaylar arasında ba lantı kurması ve bu olaylara ele tirel yakla ması hedeflenmi tir. Bu ba lamda kısa metinlerle okuyucuyu etkilemenin, onu belli bir yöne çekmenin en önemli dayana ı dil kullanımıdır. Kısa metin yazarları, benzetme, gönderme, ironi, hiciv gibi söz sanatlarının yanı sıra sözcük seçimi, imgeler, ritim ve metin içi kar ıla tırmaları öykülerinde kullanıp kendilerine has bir biçem yaratmı ve böylece bu sanatsal dil kullanımı sayesinde okuyucuyu etki altına almı lardır.

Kısa metinlerin yönlendirmelere uygun olması onların özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Birincisi, kısa metinler kısıllıklarından dolayı okuyucuyu sıkmayan ve bir solukta okunan metinlerdir. Dolayısıyla okuyucu kısa ama çok yo un i lenmi bir metinle kar ıla ır, bir solukta okunan metnin verdi i heyecan ve etkinin altında kalıp metinde kar ıla tı ı semboller arasında ili ki kurmaya çalı ır. Böylelikle metin yazarı da hedefine ula mı olur.

Kısa metin türlerinden biri olan kısa öykülerin de Almanya'da özellikle II. Dünya Sava ı'ndan sonra önem kazanması ve halk tarafından benimsenip yaygınla ması (Thiemermann, 1984:9), yukarıda anlatılan özelliklerin bir sonucudur. Sava tan yeni çıkmı , gelece i elinden alınmı , aç ve susuz halka uzun romanlar aracılı ıyla bir eylerin anlatılması ve yönlendirilmesi neredeyse imkansız oldu u için, o dönemin yazarları halkın daha rahat okuyabilece i kısa öykü türünü seçmi ve böylelikle o dönemin politik durumunu halka bu edebi tür aracılı ıyla tanıtmı ve halkın politik süreci sorgulamasını sa lamı lardır. Thiemermann'ın (Thiemermann, 1984: 10) "Bu öykülerin boyut olarak kısalı ı, [okuyucuda] ele tirel bir bakı açısı sa layan yapısal ve içeriksel yo unluk içerir" ekindeki ifadesi de kısa öykülerin bu anlamda önemini ifade etmektedir.

Kısa metinlerin önemli özelliklerinden biri de tek bir durumu, tek bir konuyu ele almalarıdır (Gelfert, 2002: 41). Tek bir konu üzerinde yo unla an kısa metinler karma ıklıktan uzaktır ve okuyucunun ele alınan

konuyu daha iyi özümsemesini, ba ka bir ifadeyle kodları daha rahat çözmesini sağlar. Çünkü kısa metinlerde anlatılan konu hayal ürünü de il, tamamen gerçek hayattan seçilir ve okuyucunun bu gerçekli i fark edebilmesi için yazar, bu gerçekli in önüne tül bir perde çeker, anlatmak istedi ini okuyucuya yansıtır. Dolayısıyla öyküyü irdeleyen okuyucu, konuya daha iyi hakim olacak, metinde yer alan ele tiri oklarının nereyi hedef aldı nı görebilecektir.

Kısa metinlerin göze çarpan ba ka bir özelli i ise anlatılan konuya ani giri yapılması ve sonun açık bırakılmasıdır. Yazar konuya ani bir giri yapar, olayı anlatır, öykünün sonucunu ise okuyucudan bekler. Bu tutumuyla yazar okuyucunun metin üzerinde dü ünmesini, metni yorumlamasını ve anlatılanı sorgulayıp yeni çıkarımlar yapmasını te vik eder (Thiemermann, 1984: 13). Kısa metinlerin anlam bo luklarına dayalı yapıları da bu noktada önemli bir rol oynamaktadır. Yazar, anlatının bazı yerlerinde okuyucunun doldurmasını istedi i bo luklar bırakır, ama bu bo lukları nasıl doldurması gerekti ine dair ipuçlarını da vermeyi ihmal etmez.

Kısa metinlerde ki iler iyi ve kötü için birer sembol olarak ortaya çıkar ve farklı sosyal çevre ve kültürlerden (semantische Räume) seçilir (Bolat, 2004: 92). Anlatı boyunca da aynı karakteri sergiler. Ki ilerinin öyküde sembolik olarak iyi ve kötü ekinde ortaya çıkması okuyucunun farklı durumlar arasında kar ıla tırma yapmasını sa lamaktadır. Okuyucunun iki durum arasında yapaca ı kar ıla tırma onda analiz yetene ini geli tirecek, olaylara daha ele tirel yakla ma yetene ini peki tirecektir. Böylece, yazarın iyi ve kötüyü i leyerek ele tirmeye çalı tı ı durumu okuyucu daha iyi görebilecek, yazar o okuyucuyu istedi i yöne çekmi olacaktır.

Tür olarak ortaya çıkı ı Almanya'nın çalkantılı bir dönemine denk gelen kısa metinlerin dinsel yönlendirmelerin yanı sıra genellikle politik ve toplumsal yönlendirmeler içerdikleri gözlenmi tir. Hitler dönemi ve sonrası Almanya'sında ortaya çıkan bu türün konusunu dönemin politik yapısı olu turur. Özellikle yöneticilerin sert baskısına maruz kalan yazarlar, bu baskıdan kurtulabilmek için sembolik yazıma yönelmi ve okuyucuyu da bu ekinde hedefledikleri yöne çekmi lerdir. Sava sonrası dönemin tanınmı Alman kısa metin yazarlarının ba nda Wolfgang Borchert, Heinrich Böll, Hans Bender, M. Luise Kaschnitz gelmektedir (Aytaç vd., 1994: 370). Bu yazarlar yazdıkları metinlerle halka sava ların yıkıcılı nı ve saçmalılı nı, sava ların genellikle keyfi kararlar ve anlamsız çıkarlar sonucunda ortaya çıktılı nı, bu gibi halkı ilgilendiren ciddi kararlar alınırken halkın hiç

önemsenmedi ini, sava a ve silahlanmaya kar ı insan sevgisini i lemi ve halkın gözünü açmaya çalı mı lardır.

3.KISA MET NLERDE YÖNLEND RMELER BULMAYA DAYALI DERS UYGULAMASI

Bu çalı mada kısa metinlerin yönlendirme ba lamında yabancı dil e itimi derslerinde ele alınması irdelenmi tir. Derste ele alınan metnin ö renciler üzerinde nasıl bir etki bırakaca ına, ö renciyi hangi yöne sürükleyebilece ine, ayrıca metnin ö rencide olu turabilece i olumlu ya da olumsuz yönlendirmelerin bulunmasına yönelik bir ders planı üzerinde durulmu tur.

3.1. zlenen Yöntem

Uygulama üç a amada gerçekte tirilmi tir. İlk iki a ama için bir ders saati ve son a ama için iki ders saati olmak üzere toplam üç ders saati kullanılmı tur. Uygulama Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, E itim Fakültesi, Alman Dili E itimi Anabilim Dalı birinci sınıf ö rencileriyle yapılmı tur.

Çalı manın ilk a amasında iki guruba ayrılan sınıfta 15 ki iden olu an birinci guruba Wolfgang Borchert'in "Okuma Kitabı Öyküleri" (Lesebuchgeschichten) adlı öykü seçkisinden bir öykünün Almanca aslı, e it sayıdaki ikinci guruba ise öykünün Türkçe çevirisi da ıtılmı tur. Öykünün yazarı, yazıldı ı dönem ve içeri iyle ilgili hiçbir ön açıklama yapılmadan iki guruptan da öykünün okunması istenmi tir.

Uygulamanın ikinci a amasında ö retim elemanının daha önceden hazırlamı oldu u öykü ile ilgili sorular ö rencilere da ıtılmı ve ö rencilerden okudukları metinden yola çıkarak bu sorulara cevap bulmaları istenmi tir. Okuma sürecinden sonra ö rencilere sorulara cevap vermeleri için yirmi dakika süre tanınmı tur.

Üçüncü ve son a amada ise, ö rencilerin Almanca öykü ve onun Türkçe çevirisine verdikleri cevaplar irdelenmi ve metinde ö rencileri yönlendiren dilsel ö eler tespit edilmi tir. Bu a ama ö rencilere sorulara verdikleri yanıtların uygunlu unu ve farklı alternatifleri görebilme imkanı sunmu tur.

3.2. Çalı manın Amacı

Kısa metinler Almanya'da özellikle II. Dünya Sava ı boyunca ve sonrasında yaygınlık kazanan bir yazın türüdür. Dolayısıyla zamanın politik ko ullarından dolayı dilsel yönlendirmenin çok fazla kullanıldı ı bir tür olarak kar ımıza çıkar. Bu çalı mada kısa metinlerin içerdikleri dilsel yönlendirmelerin nasıl ele alındı ı, ö rencilerin bu yönlendirmelerden nasıl etkilendi i ve metni okuduklarında bunları ne derecede fark edebildikleri ara tırılmı tır. Bu çalı manın sonucunda ö rencilere metin analizi yöntemlerinin ö retilmesi ve bu analiz kapsamında metinlerde yer alan sembol, ifre, gönderme, ele tiri gibi özellikleri seçip onlara ele tirel yakla abilmelerinin sa lanması, metinde geçen ki i ve olaylar arasında ili ki kurma yeteneklerinin geli tirilmesi amaçlanmı tır. Yazarın metni neden yazmı olabilece i, amaçları ve hedef kitle üzerinde durulmu , böylece ö rencilerin metne farklı açılardan yakla ması, onu her boyutuyla analiz etmeleri sa lanmı tır. Almanya'nın II. Dünya Sava ı ve sonrasında kapsayan zaman diliminde ya anan politik ve toplumsal olaylar ö rencilere anlatılmı , böylelikle ö renciler her yazın türünün arka planında yazıldı ı dönemin politik ve toplumsal olaylarının etkisi oldu unu görmü lerdir.

ncelenen metinden yola çıkarak özellikle üç önemli nokta üzerinde durulmu ve bunlara cevap aranmı tır. Bunlar:

- a) Yazarın yazmı oldu u metinle hedefine ula ıp ula madı ının belirlenmesi.
- b) Metnin ö renciler üzerinde bırakaca ı etkinin belirlenmesi.
- c) Metnin ö renciye olumlu ve olumsuz yansımalarının ortaya çıkarılması.

4. "OKUMA K TABI ÖYKÜLER "N N ANAL Z

Okuma Kitabı Öyküleri (Lesebuchgeschichten) Wolfgang Borchert'in II. Dünya Sava ı bitiminde yazdı ı öykülerdir. Sava ı genç ya ında birebir ya amak zorunda kalan Borchert, sava ın ba ından sonuna kadar gözlemledi i bütün olayları belli bir sıraya göre yazmı tır.

Toplam dokuz öyküden olu an bu eserde sava ın nedenleri ve ortaya çıkı süreci a amalı bir ekilde anlatılmı tır. Örne in ilk öyküde sava öncesi ekonomik kriz, ikincisinde hızla ilerleyen teknolojinin sava için ön hazırlık olarak görülmesi ve kitle imha silahlarının ortaya çıkması, üçüncüsünde sava döneminde ekonomik sıçrayı , dördüncüsünde askerlerin sava ın

kurbanları olarak görülmesi, be incide generallerin insanları bir araç olarak gördü ü yerlerde insanın gerçekten güçlü olarak yansıtılması, altıncıda askerlerin ya ama dair yeterince ey bilmedikleri, yedincide sava ın insanları nasıl de i tirebildi i, sekizincide insanların hala iddete ve sava a hazır bir durumda olmalarından dolayı barı ın onları henüz tam anlamıyla de i tiremedi i ve dokuzuncuda ise insanların kaba kuvvet göstermeye hazır olmalarının onları nereye sürükleyebilece i anlatılmı tır.

Bu öykülerden yola çıkarak yazarın vurgulamaya çalı tı ı nokta sava gerçeklerinin arka plana itilmesidir. Sebepleri genellikle bir ideolojiye ba lı olarak açıklanmaya çalı ılan sava ların arka planında, ilerleyen teknoloji ve çe itli ülkelerin bu teknolojiden çıkar beklentilerinin, bilimin kötü emellere hizmet için kullanılmasının yattı ı belirtilmektedir. Bu noktada ayrıca bilim eti i ve sınırları tartı maya açılmı tır.

Sava ve sava ın beraberinde getirebilece i olumsuz sonuçlar öykünün bir di er vurgu noktasıdır. Birkaç ki inin milyonlarca insanın hayatını hiçe sayarak çıkar amaçlı sava ılan etmeleri ve bu sava larda halkı araç olarak kullanmaları, onların kaderleriyle oynamaları üzerinde durulmu , politikacı ve bilim adamlarının aldıkları keyfi kararlar sert bir ekilde ele tirilmi tir. Daha önce ya anan sava ları, beraberinde getirdikleri yıkıntıları, ölümleri, açlıkları bilmelerine ra men yöneticilerin ve onlarla birlikte büyük bir grup insanın hala sava istemeleri, kaba gücün taraftarı olmaları ve hatta bu saldırı dürtüsünün günden güne artması ele tirilmi tir. Kısacası Borchert, sava ın saçmalığını, anlamsızlığını göstermeye çalı mı tır.

5. CEVAP KA ITLARININ DE ERLEND R LMES

Çalı manın son bölümünde, ö rencilerin daha önce dersin sorumlu ö retim elamanına teslim ettikleri yanıtlar tablo halinde özetlenmi ve ö rencilerle birlikte iki saatlik genel bir de erlendirme yapılmı tır. Almanca grubu soru ve yanıtları dilsel bütünlü ü bozmamak adına tarafımızdan Türkçeye çevrilmi tir. Ö rencilere yöneltilen sorular ve ö rencilerin bu sorulara yanıtları a a ıdaki gibidir:

5.1. Almanca Grubu Soru ve Yanıtları;

1. *Öykünün konusu nedir? İlk izlenimlerinizi yazınız!*

(5) Öykünün konusu sava tır.

(2) Ekonomik çıkarlar ve insanların ya am hakkına ili kin kötü kullanım konula tırılmı tır.

(2) Söz konusu öyküde sava ın ve teknolojik geli imin olumsuz etkileri konu olarak i lenmi tir.

Hangi ki iliklerin insanın kaderini olumsuz yönde etkiledi i sorunu temel alınmı tır.

(4) Mesleki eti in kötüye kullanımını temel konudur.

Bu öyküde toplumları sava a sürükleyen durumlar konula tırılmı tır.

Bu öyküde bilim ve ekonomi arasındaki ba ıntı konu olarak i lenmi tir. Ayrıca bilimin görevleri de konula tırılmı tır.

2. Fabrikatör, Ka if ve General'in sohbeti hangi konu etrafında dönmektedir?

Ka ifin konu ması oldukça üzgün, çok sıkıntılıydı.

Teknoloji ve sava hakkında konu uyorlar. General: ordu, fabrikatör: satınalma ve satı .

(4) Konu maları bana sava ı ça rı tırıyor.

(3) Fabrikatör: yeni bir i alanı yaratmaya çalı ıyor (para), ka if: bilimi kötüye kullanıyor (bombalar), general: sava .

Konu maları bana „iki yönü keskin bıça ı“ ça rı tırıyor.

Fabrikatör: zenginlik, ka if: bulu , general: otorite.

(3) Bana çıkarlar do rultusunda hareket etmeyi ça rı tırıyor.

3. Kendi aralarındaki ili ki hangi açıdan önemlidir?

(7) Ka if bulu yapıyor fabrikatör üretiyor general sava ıyor (uyguluyor).

(3) Her üç adam da bir eylerden çıkar elde etmeye çalı ıyor.

4. Bunların öyküde üstlendikleri roller hangileridir?

(3) nstanların ya amlarıyla oynuyorlar.

(2) Toplumları ortadan kaldırmak için üretiyorlar.

Sava ın olumsuzluklarını yansıtıyorlar.

(2) Maalesef sadece kendi çıkarlarını gözetiyorlar.

(3) Ka if: bir katil, fabrikatör: hırs, general: görev bilincinde.

Toplumunu kandırıyorlar.

Üçü de dü üncesiz ve benciller.

Ka if: suçlu/cani, fabrikatör: yenilikçi, para hırsı olan, general: insani duygulardan yoksun.

Fabrikatör: bilim adamlarının tüm bulu larını insanlı ın hizmetine sunan ki i. Tüm ürünlerini satabildi i için uygulayıcıdır. Ka if: ürünleri

hazırlayan bir bilim adamıdır. General: üretilen ürünleri savaşlarda kullanan kişidir.

5. Toplumun bilimden beklentileri nelerdir? Bilim bu beklentileri karşılıyor mu?

(4) Toplum, bilimden insanlık yararına yeni buluşları beklemektedir. Ancak bilim bu beklentileri maalesef sadece olumsuz yönde karşılamaktadır.

(2) Beklentiler soğutucu (buzluk), telefon, radyo gibi ürünlerdir ve bilim de sözkonusu beklentileri karşılamaktadır.

Bilim, savaş endüstrisi alanından çok tıp alanında gelişmektedir.

(3) Bilim, toplumun gereksinimlerini karşılamalıdır.

(4) Toplum, bilimden insanlara yardımcı olacak buluşları beklemektedir. Bilim, her türlü olumlu konuyu değerlendirilmeli ve insanların hizmetine sunulmalıdır. Buna karşın insanların kötü yönde kullanılmaları için olumsuz konuları da gündüme çıkartmalıdır.

6. Metindeki sembollerin altını çiziniz ve altlarını çizdiğiniz sembollerini açıklayınız!

Sparta: (1) Antik Yunan'da bir kent ve gücün simgesidir. / (1) Üzüntü/keder. / (1) Yunanistan'da çok iyi askerlerin yetiştiği bir kent.

Langemarck: (1) Üzüntü. / (1) Belçika'da Almanların çok sayıda asker kaybettiği bir kent.

Çiçek soldu: Bu tümce savaş nedeniyle öldürülen insanları simgelemeye çalışıyor.

Yeşil fayans: (5) Yıllık. / (3) Barış. / (1) Ölüm. / (1) Mezar ve çevresinde ve üzerindeki çimenler. / (2) Mezar taşı. / (2) Sevgi.

Bovling topu: (5) Bombalar. / (2) Dünya.

Labut: (4) Askerler. / (2) İnsanlar.

Hölderlin: (1) İnsanları aydınlatmaya çalışan Alman yazarlardan biri. / (1) Almanlar için örnek bir kişilik.

Clausewitz: (1) Ünlü bir general. / (1) Savaş. / (1) Almanlar için örnek bir kişilik.

Bovling salonu: (4) Savaş meydanı. / (1) Dünya bir boving salonu ve insanlar da labuttur. / (1) Mezar.

Etkileyici bir kutlama: (1) Ölmüş insanlar ve ceset alayı.

Sonra arkada labutlar devrildi: (1) Mermi ve bombalarla öldürülmüş insanlar.

General: (1) Savaş.

Kağıf: (1) Bombalar.

Düşük kabini: (2) Toplama kampı.

Haçlar: (2) Din. / (1) Sömürgecilik.

Barut: (1) Savaş .

7. Metinde hangi ifadeler okuyucuyu duygulandırmaktadır? Neden?

(7) Buna göre yarım gramla iki saat içinde bin kişi öldürülebilirdi: Bu tümce beni oldukça derinden etkiledi. Aynı şekilde bir kaç gram uranyum ile de dünya yok edilebilirdi. İnsanların yaşamı bu anlamsız materyallere bağımlı./ Bu tümce insanlık dışıdır./ Bu tümce beni üzmüştür./ Bu ifadelerde birçok çelişki var./ Bu metinde yöneten kesim için insanların yaşamının önemsiz ve çok basit olduğunu gördüm./ Buna üzülüm.

(2) Etkileyici bir kutlama./ Gençler cepheye gidiyorlar: Bu tümceler bana anlamsız bir davranışı övmeye çalışıyor./ Bu bir savaş resmi. Gençler huzur ve dayanışma içerisinde yaşamak yerine cepheye gidiyorlar.

(3) Sonra arkadaşları labutlar devrildi./ Küçük adamlar gibi görünüyorlardı: Burada insanların yaşamalarının ne kadar deersiz olduğunu görebiliyoruz./ Bu tümcelerde açıkça sadece ölüm görünüyor.

Peki. Evet, sevgili dostum, tam zamanında çikolatadan barut üretimine geçmeseydim, size bu kırk bin veremezdim: Kazanç elde etmek ve ekonomi./ Burada toplumun gereksinimleri göz ardı ediliyor.

Güneşin ışıkları çiçeklerin üzerine vuruyordu. Ve kışın üstüne: Zıtlık./ Bir taraftan güneş (yaşam), diğertaraftan kış (ölüm) duyünyörü.

Yapacak başka bir şey yoksa: Bu, bize savaşların ne kadar keyfiete bağlı olduğunu gösteriyor.

Bir çiçeğin solduğunu görünce, çok üzüldü ve ağladı: Bu tümcede bir zıtlık bulunmaktadır. Binlerce insanın ölümüne neden olan bombalar üretilmektedir. Bu durum onu rahatsız etmemektedir, ancak solmuş bir çiçek onu duygusalı olarak sürüklemektedir.

8. Bu öykü sizi ne gibi farklı ve yeni düşüncelere sürükledi?

Bu konu ile ilgili olarak olumlu düşünüyorum, ancak olumsuz da düşünmek istemiyorum.

Almanlar ülkelerini seviyorlar. Bu nedenle tarihlerinde yaşanan olumsuzlukları göz ardı etmiyorlar, geleceklerini oluştururken geçmişlerinden ders çıkartıyorlar.

Bilimin kötü insanların elinde bir silah olduğunu öğrenmiş olmak benim için müthiş bir hayal kırıklığıdır. Almanlar sorumluluk sahibi oldukları için geleceklerine ilişkin olumsuz etki yaratabilecek her şeyi ele tirirler.

(2) Bilimin hem iyiye hem de kötüye hizmet edebileceğini gördüm. Bu çok tehlikelidir.

Bilim, insanların isteklerini yerine getiremiyor. Sürekli yeni gereksinimler doğuyor.

(2) Birtakım insanlar başkalarının güvenini kötüye kullanıyorlar. Bu kötüye kullanıma sadece kısa vadede çıkar sa lamaya yönelik çok kötü bir durumdur.

Savaş bir çözüm değildir. İnsanlar para için kötü yollara başvurmamalıdır.

Bilim adamları öncelikle insanların çıkarlarını doğrultusunda üretimler yapmalı, daha sonra adım adım insanların maalesef sadece ölümüne neden olan savaş endüstrisine yönelik ürünler üretmemelidir.

9. Yazarın öyküde ön plana çıkan dilsel tutumunu göz önünde bulundurursanız, bu dil kullanımı ile metnin içeriği arasındaki ilişki hakkında neler söyleyebilirsiniz?

(7) Yazar, simgesel bir dil kullanmıştır. /Konuyu dolaylı olarak ele almaktadır.

(3) Yazar, alaycı bir dil kullanmıştır ve insanlığı savaşta sürükleyen her şeyi ele tirmektedir.

(2) Yazar, eleştirel bir anlayışla yazmıştır. Generalin, kaifin ve fabrikatörün tutumunu ele tirmektedir.

Metinde hicivsel bir tutum görülmektedir.

10. Yazarın bu öyküyü yazmaktaki amacı nedir?

(5) Yazar, bize savaşların nedenlerini, sonuçlarını ve zararlarını göstermek istemektedir.

İnsanlara savaşta yaşanan zıtlıkları göstermek istemektedir.

(2) İnsanlara savaşın zararlarını göstermek istemektedir ve bu yolla bilinçlendirilmelerini amaçlamaktadır.

(2) Dikkati savaşta, ölüme ve hırsla çekmek istemektedir.

Almanya'nın savaş sonrası dönemini aktarmayı istemektedir.

Savaşlarla teknoloji arasında bir ilişki kurmayı istemektedir.

Bilimin neye hizmet ettiğini göstermek istemektedir.

11. Anlamsal açıdan birbiriyle bağlantılı sözcükleri ve söz öbeklerini guruplara ayırınız!

Grup	Ekonomi	Do a	Din	Bilim	Yer	Ölüm	Sava
Sözcükler							
Bomba							10
Bovling salonu					1	1	7
Bovling topu		1					7
Du kabini						2	7
Barut	1			1			5
Labutlar						1	5
Cephe							4
Sparta					1		3
Yas						1	2
Çikolata	6						
Fabrika	6						
Fayans	3					2	1
Diki makinası	3						
Telefon	3						
Radyo	3						
Buzdolabı	3						
Ka ıt	2						
Çiçek	1	1				1	1
Güne	1	1					
Haçlar			2				
Tahmini masraf	1						
Rakamlar	1						
Langemarck					1		1
Önlük				2			
Ka if				1			
General							1
Siyah elbiseler							1
Kutlama							1

5.2. Türkçe Grubu Soru ve Yanıtları;

1. Öykünün konusu nedir? İlk izlenimlerinizi yazınız!

(2) Öykü savaş konusunu anlatıyor.

Teknolojinin insanların ihtiyaçlarını karşılamak dışında yönü olumsuz bile olsa ilerlemesi anlatılmıştır. İnsanların kar elde etmek için sonucunu düşünmeden savaş maddeleri üretimine geçmesi, teknolojinin insan üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koyuyor.

(3) Bilimin kötüye kullanılmasının insanlığın yararına olan etkileri nasıl tersine çevirdiği anlatılıyor.

Konu, bilimin iyiye ve ya kötüye hizmet ettiği zaman ortaya çıkan sonuçlardır.

Bilimin insanlar üzerindeki etkisi.

Konu insanların savaş gibi yıkıcı etkilerden bahsederken nasıl da rahat olduklarını ele alıyor.

Bilim, savaş ve ekonomi arasındaki ilişkiyi konu alıyor.

2. Fabrikatör, Kaif ve General'in sohbeti hangi konu etrafında dönmektedir?

(4) Para kazanmak için savaşın ortaya çıkması gerektiğini konu ediyorlar.

(2) Çıkarlarına uygun koşullar yaratmak için konu ediyorlar.

(3) Savaş ve ticaret üzerine konu ediyorlar.

Para kazanmanın en kısa yolunun ne olabileceğini konu ediyorlar.

3. Kendi aralarındaki ilişkiyi hangi açıdan önemlidir?

(2) Teknolojiyi çıkarları doğrultusunda kullanmaları, insanlığı pek önem vermediklerini göstermektedir.

Hepsi de hırslarına yenik düşmüş ve bundan dolayı yürekleri tahtalamış. Tek düşündükleri şey bir etkilerden çıkar elde etmek.

(3) Kaif bombacılığının formüllerini bulur, fabrikatör bomba üretir, general ise bu bombaları savaşta kullanır.

İnsanları aptal yerine koymaktadırlar.

4. Bunların öyküde üstlendikleri roller hangileridir?

(3) Kaif bulacak, fabrikatör üretecek ve general kullanacak. Bu üçü birbirine zincirleme bir şekilde bağlıdır.

(2) Kaif bilim adamı, fabrikatör işveren yani şirket sahibi ve general asker rolündedir.

Savaşta hükmedenler, savaş malzemelerinin yapımını bilimsel temellere oturtanlar ve bu ikisini kullanarak çıkar amaçlı ticaret yapanlar.

5. Toplumun bilimden beklentileri nelerdir? Bilim bu beklentileri karılıyor mu?

(2) Toplum bilimden hayatı kolaylaştıran şeyler beklemektedir. Ama bilim insanları yok edecek malzemeler üretmektedir.

Bilim insanların ihtiyaçlarını karşıladı mı sürece yararlı sayılır. Metinden de anlaşılacağı gibi insanların ihtiyaçlarını karşılamakla sınırlı kalan bilim fazla karı getirmemektedir. Bu yüzden daha fazla karı olan savaş malzemelerine yönelmektedir.

(6) Kısmen insanların beklentilerini karşılıyor, ama olumsuz etkisi çok daha fazla.

Parçaya göre bilim toplumun bütün ihtiyaçlarını karşılamaktadır, hatta aklıya kaçıp artık zararlı şeyler de üretmektedir. Bomba gibi.

Bilim insanların ihtiyaçlarını karşılamıyor bence. Onları mutluluğa götüreceğine, tersine kaosa sürüklüyor.

6. Metindeki sembollerin altını çiziniz ve altlarını çizdiğiniz sembolleri açıklayınız!

Beyaz önlük: (4) Bilim adamı.

Solan çiçek: Ölüm

Bowling salonu: (3) Savaş meydanı.

Sparta: Asker yetiştirilen bir kent.

Labut: (5) Askerler

Labutların devrilmesi: Askerlerin ölmesi

Yeşil Fayans: Nazileri hatırlatıyor. / Dolar

Duvar kabin: Gaz odaları.

Bowling topu: (2) Bomba

Haçın areti: ölüm

7. Metinde hangi ifadeler okuyucuyu duygulandırmaktadır? Neden?

(3) Sonra beyaz önlüğü çıkardı ve bir saat pencere takındaki çiçeklerin bakımını yaptı. Bir çiçeğin solduğunu görünce, çok üzüldü ve anlattı: Çeliğin söz konusu insanların ölümüne değil de çiçeğin solmasına anlaması çok kötü bir durum.

(2) Evet, sevgili dostum, tam zamanında çikolatadan barut üretimine geçmeseydim, size bu kırk bin veremezdim: Çok üzücü bir ifade. İnsanlar hiç önemsenmemektedir.

(2) Yapacak başka bir şey yoksa dedi ki: İnsanların önemsenmemesi çok acı verici.

Gençler cepheye gidiyorlar. Kısa bir konuşma yaptım: Askerlerin hayatına hiç önem verilmiyor.

(4) Buna göre yarım gramla iki saat içinde bin kişi öldürülebilirdi: insan hayatının çok ucuz olduğunu hatırlattı.

(2) Sonra arkada labutlar devrildi. Küçük adamlar gibi görünüyorlardı: insan hayatı hiç önemsenmiyor. / Savaşta ölen askerleri hatırlattı için çok üzücü.

(2) Demiri yaratan Tanrı. Gözler çakmak çakmaktı. Etkileyiciydi. Etkileyiciydi. Çok etkileyici: Bu derece yolumun öldürme hırsı ve kin çok kötü. / Sevinç yastan daha ağır basmaktadır.

Öykü bir bütün olarak bizim kurtuluş savaşımızı hatırlattı için etkilendim.

8. Bu öykü sizi ne gibi farklı ve yeni dü üncelere sürükledi?

Savaş konusundaki dü üncelerimde farklı bir bakış açısı kazandırdı.

Bilimin savaşta hizmet ettiğini önceden de biliyordum. Burada hoşuma giden tek nokta yazarın bu olayı farklı bir şekilde anlatması oldu. Dolaylı anlatımı çok etkileyici oldu .

Büyük felaketleri küçük şeylerin ortaya çıkardığını öğrendim.

Bu öykü bana, insanların birbirlerini sevmediklerini bir daha gösterdi. Birbirlerini öldürmek için insanlar her yola başvuruyorlardı.

Bir tarafta binlerce insan suçsuz yere ölürken, diğer tarafta bazı insanlar vicdan azabı çekmeden bolluk içinde yaşamaktadır. Bu çok acı bir şey.

Almanların yenilgiden hareketle milli duygularını savaşta do rultusunda körüklemeleri etkileyici geldi.

9. Yazarın öyküde ön plana çıkan dilsel tutumunu göz önünde bulundurursanız, bu dil kullanımı ile metnin içeriği arasındaki ilişki hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Konunun önemini ortaya koyan etkileyici bir dil kullanımı .

Kullanılan dil metnin içeriğini derinleştirir. Metinde çok fazla sembol kullanıldı için, her okuyumda farklı şeyler keşfettim ve farklı duygular yaşadım. Bu durum metin üzerine daha uzun süreli düşünmemi sağlanmaktadır.

Semboller çok fazla kullanılmış , ama bu kullanım konunun etkileyiciliğini arttırmıştır.

(2) Kötü bir durumu, yani bir konuyu yazarın neyere, sembollerle anlatmak istediğini . Konunun önemi ancak bu şekilde yansıtılabildi.

10. Yazarın bu öyküyü yazmaktaki amacı nedir?

Savaşta ölenleri hatırlamak.

Savaşın kötü yanlarını göstermek.

(2) Bilinmeyenleri, yanlış bilinenleri, bilinip de görmezden gelinenleri topluma göstermek istemi tir.

Bilimin insanlığı nasıl bir tehlikeye sürüklediğini göstermek istemi tir.

Bilimin sanıldığı gibi her zaman faydalı bir şey olmadığını göstermeye çalışmıdır.

Bazı insanlar için bazı şeylerin önemini yitirdiğini göstermeye çalışmıdır. Özellikle sevgi gibi duyguları buna örnek olarak gösterebiliriz.

(2) insanların para uğruna her yola başvurmalarını sert bir şekilde ele tirmektedir.

11. Anlamsal açıdan birbirleriyle bağlantılı sözcükleri ve söz öbeklerini guruplara ayırınız!

	Teknoloji	Doğal	Kişisel	Ekonomi	Savaş
Diki	3				
makinesi					
Buzdolabı	3				
Telefon	3				
Radyo	3				
Cephe					2
Bomba					2
Bowling					2
salonu					
Bowling topu					2
Labutlar					2
Du kabini					1
Siyah					1
giyinmek					
Mar					1
Kutlama					1
Zafer					1
Barut					3
Kayıf			2		
General			2		
Müteahhit			2		
Fabrikatör			2		
Güneş		1			
Güneş ışıkları		1			
Çokolata				1	
Fayans				1	

6. YANITLAR VE GENEL DEĞERLENDİRME

Uygulamanın Almanca grubundaki öğrenciler ilk soruya on farklı cevap vermiştir. Çoğunluk konunun “savaş” olduğunu belirtirken, “ekonomik çıkarlar”, “teknolojik ilerlemenin insanlara yansması”, “mesleki ahlakın suistimal edilmesi” gibi farklı yanıtlar da vermişlerdir. İkinci soruda Fabrikatör, Kaif ve General mesleklerinin en olumsuz özellikleriyle özdeşleştirilmiştir. Fabrikatör parayı, kaif bombayı ve General savaşçıyı temsil etmektedir. Bu soruya verilen on beş yanıtın sadece bir tanesi olumludur. Üçüncü soruda ise fabrikatör, kaif ve general arasındaki ilişkiyi dile getirilmiştir.

Yanıtların çok büyük bir kısmı “kaif kefeder, bulur, fabrikatör üretir, çoğaltır ve general kullanır, savaşır” şeklindedir. Dolayısıyla bu üç kavram arasında çıkara yönelik zincirleme bir ilişki gözlemlenmiştir. Dördüncü soruda ise bu üç kavram katil, hırsız, bencil, insan düşmanı, çıkarıcı şeklinde nitelendirilmiştir. Toplumun bilimden beklentisini ve bilimin bu beklentiye ne derecede karşılık verdiğine cevap arayan beşinci soruda ise “bilimin insanların temel ihtiyacı olan şeyleri üretmesi ve insanlığı faydalı olması gerekirken, tersine bu beklentileri karşılamadığı, insanlığı zarar veren kitle imha silahları ürettiği” vurgulanmıştır. Altıncı soruda ise, sorulan sembollerin büyük bir kısmının bulunduğu gözlemlenmiştir. Kugel (bomba, dünya), Kegel (asker), Kegelbahn (savaş alanı), grüne Kachel (iyilik, barınak, sevgi ve mezar), Kreuze (din ve emperyalizm), Duschraum (toplama kampı), Sparta, Langemarck, Hölderlin, Clausewitz gibi isimlerin de tarihteki önemi ve metinde neden kullanıldıkları dile getirilmiştir. “Sizleri en çok duygulandıran ifadeler hangileridir?” sorusuna ise büyük çoğunluk “Buna göre yarım gramla iki saat içinde bin kişiyi öldürülebilirdi” cümlesini seçmiştir. Sekizinci soruya ise büyük çoğunluk “bilimin bu kadar kötü, yani insanlık dışı emellere hizmet ettiğini görmek beni çok üzdü” gibi bir yorum getirmiştir. Dokuzuncu soruda ise yazarın dilsel tutumu eleştirel ve ironik, sözcük seçimi ise sembolik olarak değerlendirilmiştir. Onuncu soruda öğrencilerin büyük bir kısmı yazarın, savaşın iç yüzünü, perde arkası sebeplerini okuyucu göstermek amacıyla olduğunu dile getirmiştir. Son soruda ise öğrenciler yedi sözcük grubu oluşturmuştur. *Bomba, Cephe, General, Kutlama, siyah giyinmek* sözcükleri sadece “savaş” sözcük grubunun içinde, *haç* “din” grubunun içinde, *önlük* ve *kaif* “bilim” grubunun içinde, *çikolata, fabrika, diki makinesi, radyo, telefon, televizyon, kağıt, rakam* gibi sözcükler “ekonomi” grubunun içinde toplanmıştır.

Bowling salonu, top, du odası, Sparta, labut gibi sözcükler ise ekonomi, bilim, do a gibi sözcük gruplarına da dahil edilmi tir.

Aynı uygulamanın Türkçe bölümüne dahil olan ö rencilerin Almanca grubu ö rencileri kadar ayrıntılı yanıtlar veremedikleri gözlenmi tir. Almanca grubuyla kar ıla tırıldı nda Türkçe grubun yanıt sayısının da daha az oldu u görülmü tür. İlk soruda konu “bilimin kötüye kullanılması” ve “sava ” olarak yansıtıldı , ikinci soruda Fabrikatör, Ka if ve General’in sava ve ticaret konusunda sohbet ettikleri, üçüncü soruda bu üç ki inin kendi aralarındaki çıkara dayalı ili ki, dördüncüde ise birinin icat etti i, birinin üretti i ve di erinin kullandı ı vurgulanmı tir. Be inci soruda bilimin insanların ihtiyaçlarını kısmen kar ıladı ı ama olumsuz etkisinin daha fazla oldu u dile getirilmi tir. Altıncı soruda *ye il fayans* Nazileri ve Amerikan dolarını, *du a kabin* gaz odalarını, *haç* i areti ölümü, *solan çiçek* ise ölümü simgelemektedir. Yedinci soruda okuyucuyu en fazla etkileyen ifade olarak “Buna göre yarım gramla iki saat içinde bin ki i öldürülebilirdi” seçilmi tir. Sekizinci soruda ise ö rencilerin metinden yol çıkarak sava ve bilim konusunda farklı bir bakı açısı kazandıkları ifade edilmi tir. Dokuzuncu soruda ise yazarın sembollerden fazlasıyla yararlandı ı, konunun önemini belirtmek için etkileyici bir dil kullandı ı dile getirilmi tir. Onuncu soruda ise yazarın amacının sava ı ve para için her eyi yapan insanları ele tirmek oldu u vurgulanmı tir. Son soruda be sözcük grubu ortaya çıkarmı tir. Gruplar arasında kesin sınırlar ortaya çıkmı ve hiçbir sözcük aynı anda iki farklı gruba dahil edilmemi tir. *Fabrikatör, Ka if, General* ve *Müteahhit* arasında mesleki açılardan anlamsal bir ba lantı ortaya çıkmı tir. *Çiçek* ve *Barut* sözcükleri arasında çeli kiye dayalı bir ba lantı vardır. *Fayans* ile *du kabini* arasında da malzeme ve kullanım alanı ba lamında anlamsal ba lantı kurulmu tur.

7. SONUÇ

Çalı manın çıkı noktasını, kısa metinlerde yer alan dilsel yönlendirmelerin ö renciler tarafından ne derecede fark edilebildi i olu turmu tur. Derste ders malzemesi olarak ele alınan metnin, ö renciler üzerinde nasıl bir etki bırakabilece inin ve ö rencide ne gibi ça rı ımlar olu turabilece inin bulunmasına yönelik bir ders uygulaması yürütülmü tür. Ayrıca uygulama süresince ö rencilerde ortaya çıkan ça rı ımlar, sorulara verdikleri yanıtlardan yola çıkarak gruplandırıldı ve bu ça rı ımların olumlu ve olumsuz yönleri üzerinde durulmu tur.

Çalı mada kısa metinlerin içerdikleri dilsel yönlendirmelerin ve bu yönlendirmelerin ö renci üzerindeki etkisinin bulunması amaçlanmı tır. Dört a amalık çalı manın sonucunda ö rencilerin ayrıca öykü analizi tekniklerini ö renmeleri ve bu analiz kapsamında metinlerde yer alan sembol, ifre, gönderme, ele tiri gibi özellikleri seçip onlara ele tirel yakla abilmeleri sa lanmı tır. Ö renciler aynı zamanda, Alman toplumunun II. Dünya Sava ı ve sonrasını kapsayan zaman diliminde ya amı oldu u kültürel, politik ve ekonomik sorunlar hakkında detaylı bir bilgi birikimi edinmi tir.

ncelenen öyküden yola çıkarak ö renciler, geçmi ten günümüze kadar ya anan sava ların saçmalı ını, keyfili ini görebilme imkanı bulmu , ayrıca sava ların arka planında ekonomik nedenler ba ta olmak üzere toplumdan gizlenen daha birçok nedeninin yattı ını sınıf ortamında yapılan dü ünçe alı veri i ve yorumlar neticesinde ö renmi lerdir.

KAYNAKÇA

Aytaç, G., *Ça da Alman Edebiyatı*, Gündo an Yayınları, Ankara 1994.

Best, O., *Handbuch literarischer Fachbegriffe, Definitionen und Beispiele*, Fischer Verlag, Frankfurt 1982.

Bolat, H., *Die Kurzgeschichte in der Sprachdidaktik*, Deniz Kültür Yayınları, Samsun 2004.

Borchert, W., *Lesebuchgeschichten*, In: Borchert, W. *Das Gesamtwerk*, Rowohlt Verlag, Hamburg 1949, S.316.

Bußmann, H., *Lexikon der Sprachwissenschaft*, Kröner Verlag, Stuttgart 1990.

Gelfert, H. D., *Wie interpretiert man eine Novelle und eine Kurzgeschichte*, Reclam Verlag, Stuttgart 2002.

Kirschner, J., *Manipulasyondan Korunmanın Yolları*, (Çev. Aydın Arıtan), Arıtan Yayınevi, stanbul 1994.

Lay, R., *Manipulation durch die Sprache*, Rowohlt Taschenbuchverlag, Hamburg 1980.

Öztürk, A. O.(Çev.), *Okuma Kitabı Öyküleri*. çinde: [http://www.izedebiyat.com/yazi.asp?id=3157], (Alındı ı Tarih: 21.01.2008).

Petersen, J. H., *Erzaehlsysteme: Eine Poetik epischer Texte*, Metzler, Stuttgart 1993.

Pospelov, G. N., *Edebiyat Bilimi*, (Çev. Yılmaz Onay), Evrensel Kültür Yayınları, İstanbul 1995.

Solmecke, G., *Motivation und Motivieren im Fremdsprachenunterricht*, Schöningh Verlag, Zürih 1983.

Thiemermann, F. J., *Kurzgeschichten im Deutschunterricht, Texte, Interpretationen, Methodische Hinweise*, Ferdinand Kamp Verlag, Bochum 1984.

Vogt, M., *Deutsche Geschichte, Von den Anfaengen bis zur Gegenwart*, Frankfurt 2006.

Yavuz, N., *Yabancı Dil Olarak Almanca ve Türkçenin Öğretiminde Kullanılan Bazı Ders Kitaplarının Dilsel Yönlendirme Açısından Çözümlemesi*, Adana: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2003.

Yıldırım, M./ Yavuz, N., ‘‘Fabl Metinlerinde Yönlendirme’’, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, II. Cilt, Sayı 30, 2005, s. 41-50.